

Complexnummer: 526545

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Hartel

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

519484, 526546, 526547

Woonplaats

Breda

Gemeente

Breda

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Hartelweg 12, 4825 BZ te Breda

Complexomschrijving

Inleiding

De Hartel bestaat uit een landhuis, een bijhuis en de direct bij het huis behorende tuinaanleg. Het geheel is in 1921-1922 gebouwd naar ontwerp van M.E. Bruijnzeel (architect, huis en bijhuis) en H. Roeters van Lennep (tuinarchitect, tuin).

Waardering

Landhuis, bijhuis en tuin zijn van algemeen belang vanwege:

- de verwevenheid van de verschillende onderdelen, die op zich én in samenhang verschillende architectuur- en tuinstijlen in zich herbergen en als zodanig een goed voorbeeld zijn van 'buiten wonen' ten plattelande;
- de schoonheid;
- de gaafheid van de verschillende onderdelen en hun samenhang.

Monumentnummer*: 519484

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82799/144

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Breda	Breda	Noord-Brabant		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Breda	K			1921

Omschrijving**

Inleiding

De Hartel, het in 1921-1922 gebouwde landhuis, is voor ir. J.H.H. Verloop (directeur scheepswerf Feyenoord te Rotterdam) ontworpen door architect M.E. Bruijnzeel uit Rotterdam. Sedert de voltooiing is het pand nauwelijks gewijzigd.

Omschrijving

In baksteen opgetrokken landhuis op onregelmatige plattegrond, bestaande uit één bouwlaag en kapverdieping. De kap is gedekt met riet en voorzien van dakkapellen. Het huis is gedeeltelijk onderkelderd. De asymmetrisch opgebouwde en ingedeelde gevels zijn voorzien van verschillende deur- en vensterpartijen. De ramen zijn voorzien van roeden en luiken. Aan details, zoals de indeling van de luiken, de vormgeving van de entreepartij met natuursteen en een ingebouwde lantaarn, de hijsbalk enz., is veel aandacht besteed. De gaaf bewaarde plattegrond heeft een vrije indeling waarbij de verschillende vertrekken óf via de centrale hal of via elkaar bereikbaar zijn. De hal loopt door in de kapverdieping. De kamers zijn voorzien van allerlei oorspronkelijke onderdelen en materialen zoals betimmeringen, kasten, schouwen, 'inglehook' (haardnis), deuren en deuroplijstingen, sanitair enz.

Waardering

Het in 1921-1922 gebouwde landhuis De Hartel is van algemeen belang:

- het pand is vanwege de consequent doorgevoerde asymmetrische vormgeving in hoofdmassa, gevels en interieur én vanwege de materiaalkeuze (baksteen en riet) een goed voorbeeld van het bouwtype landhuis;
- het pand is vanwege de mengeling van expressionisme en Art Déco, voorzien in de detaillering en materiaalkeuze, een goed voorbeeld van deze bouwstijlen;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- het huis heeft allerlei bijzondere onderdelen zoals de afwerking van deur- en haardpartijen en is zowel in- als uitwendig qua hoofdvorm, indeling en uitmonstering gaaf bewaard gebleven; als zodanig is het ook zeldzaam;
- naar verschijning en situering vormt het een goed voorbeeld van het buiten wonen in de jaren twintig van de twintigste eeuw.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 526546

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82789/20

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Breda	Breda	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Breda	K			1920

Omschrijving**

Inleiding

Huis behorend bij De Hartel, in 1921-1922 gebouwd naar ontwerp van architect M.E. Bruijnzeel.

Omschrijving

Pand op rechthoekige grondslag, uitgevoerd in baksteen en voorzien van een overstekend schilddak gedekt met rode Hollandse pannen. Sober, maar zorgvuldig gedetailleerd.

Waardering

Het bijhuis van De Hartel, in 1921-1922 gebouwd, is van algemeen belang, vanwege

- de zorgvuldige vormgeving, afgestemd op maar desalniettemin ondergeschikt aan het landhuis (dat immers het hoofdmonument van de plek is);
- de schoonheid;
- de samenhang met landhuis en tuin.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 526547

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82788/196

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Breda	Breda	Noord-Brabant		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Breda	K			1921

Omschrijving**

Inleiding

De tuinaanleg in 1922 van De Hartel, gerealiseerd op een kunstmatige verhoging rond het landhuis en ontworpen door de tuinarchitect H. Roeters van Lennep.

Omschrijving

De tuinaanleg bestaat uit de directe omgeving van het huis en wordt gevormd door de verschillende keermuren, hagen, terrassen, paden en trappen op danwel nabij de kunstmatige verhoging waarop het huis zich bevindt.

De belangrijkste materialen zijn flagstones (rode Weser) en baksteen.

De aanleg vormt enerzijds, bijvoorbeeld door de as naar de hoofdingang van het huis, een benadrukking van de architectuur. Anderzijds is de aanleg, bijvoorbeeld door zichtlijnen, afgestemd op de wijde omgeving van het huis.

Waardering

De tuinaanleg uit 1922 van de Hartel is van algemeen belang vanwege:

- de verwevenheid van huis en tuin en de relatie door middel van zichtlijnen op de wijde omgeving;
- de materialisatie en vormgeving;
- de samenhang van beide bovengenoemde kenmerken die de tuin tot een voorbeeld van architectonische tuinstijl maken;
- de zeldzaamheid van gave tuinen in deze stijl;
- de schoonheid.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin